

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการชลประทาน
พ.ศ.

หลักการ

ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวง

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ได้ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลานาน บทบัญญัติของกฎหมายจึงไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวงเสียใหม่ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการน้ำเพื่อการชลประทานได้อย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ ทัวถึง และเพียงพอกับความต้องการใช้ประโยชน์ และมีมาตรการป้องกันและแก้ไขความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นแก่น้ำในทางน้ำชลประทานจากสาเหตุต่าง ๆ รวมทั้งสมควรส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนที่ใช้ประโยชน์จากทางน้ำชลประทาน ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง และเกิดความเป็นธรรมในการใช้น้ำร่วมกัน สมควรที่จะกำหนดให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการบริหารจัดการน้ำเพื่อการชลประทานและดำเนินการอื่นเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กฎหมายกำหนด จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การชลประทาน
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวง

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพ
ของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๒
และมาตรา ๔๓ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจ
ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้
เพื่อให้การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรน้ำในการชลประทานเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ
ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่การอันเป็นสาธารณูปโภคและประโยชน์สาธารณะ ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้
เป็นไปโดยสอดคล้องกับเงื่อนไขตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
ด้วยแล้ว

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการชลประทาน พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

- มาตรา ๓ ให้ยกเลิก
- (๑) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕
 - (๒) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗
 - (๓) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗
 - (๔) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๔๖ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕
 - (๕) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๘
 - (๖) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๐

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“การชลประทาน” หมายความว่า กิจกรรมที่กรมชลประทานจัดทำขึ้นเพื่อกัก เก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือจัดสรรน้ำเพื่อการเกษตรกรรม การอุปโภคบริโภค การสาธารณสุขบริโภค การพลังงาน การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ระบบนิเวศน์ การคมนาคมในทางน้ำชลประทาน และการป้องกันและบรรเทาภัยอันเกิดจากน้ำด้วย

“ทางน้ำชลประทาน” หมายความว่า ทางน้ำที่รัฐมนตรีประกาศให้เป็นทางน้ำชลประทานตามพระราชบัญญัตินี้

“เขตชลประทาน” หมายความว่า พื้นที่ที่อธิบดีประกาศให้เป็นเขตชลประทานตามพระราชบัญญัตินี้

“ค่าชลประทาน” หมายความว่า เงินค่าใช้น้ำจากทางน้ำชลประทาน

“ค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน” หมายความว่า เงินที่เรียกเก็บจากเรือ แพ หรือยานพาหนะอื่นที่ผ่านประตูน้ำ ประตูระบาย ทำนบ หรือทางน้ำชลประทาน

“คันคลอง” หมายความว่า มูลดินที่ถมขึ้นเป็นคันยาวไปตามคลอง

“ชานคลอง” หมายความว่า พื้นที่ระหว่างขอบตลิ่งกับเชิงคันคลอง

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนเพื่อการชลประทาน

“เจ้าพนักงาน” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของกรมชลประทานหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐซึ่งอธิบดีแต่งตั้งให้มีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการชลประทานตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมชลประทาน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดทางน้ำชลประทานแต่ละสายหรือแต่ละเขตที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน และอัตราค่าชลประทานที่จะเรียกเก็บจากผู้ใช้น้ำ การจัดเก็บค่าชลประทาน และระยะเวลาชำระค่าชลประทานหรือเงินเพิ่ม ตลอดจนการลดหรือยกเว้นค่าชลประทาน ทั้งนี้ จะกำหนดให้แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ในการใช้น้ำ ลักษณะการใช้น้ำ หรือปริมาณการใช้น้ำก็ได้

(๒) กำหนดอัตราค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน การจัดเก็บค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน และการลดหรือยกเว้นค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน

(๓) กำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ลด หรือยกเว้นค่าธรรมเนียม

(๔) กำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

การดำเนินการเพื่อจัดทำชลประทาน

มาตรา ๖ ให้กรมชลประทานจัดทำแผนการชลประทานที่สอดคล้องกับสาระสำคัญ และระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

แผนการชลประทานต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) ข้อมูลแหล่งน้ำของประเทศ

(๒) การคาดหมายความจำเป็นในการใช้น้ำเพื่อการชลประทานในแต่ละปี

(๓) แนวทางการจัดหา การพัฒนา และการอนุรักษ์แหล่งน้ำให้มีน้ำใช้อย่างเพียงพอ

(๔) แนวทางการดำเนินการเพื่อกำหนดทางน้ำชลประทานและการก่อสร้างสิ่งจำเป็น

ในเขตชลประทานเพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน

(๕) แนวทางการจัดสรรน้ำให้ทั่วถึงเพื่อประโยชน์แก่การเกษตรกรรม

(๖) แนวทางการจัดการชลประทานให้สอดคล้องกับแผนการจัดการคุณภาพ

สิ่งแวดล้อม

(๗) การอื่นใดที่จำเป็นแก่การชลประทาน

ในการจัดทำแผนการชลประทาน กรมชลประทานต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องประกอบการจัดทำแผนการชลประทานด้วย และในการรับฟังความคิดเห็นหากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเห็นว่าการดำเนินการตามแผนการชลประทานจะขัดหรือแย้งกับอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่หน่วยงานนั้นต้องปฏิบัติ หรือขัดหรือแย้งกับแผนอื่นที่คณะรัฐมนตรีได้เคยกำหนดไว้ให้กรมชลประทานเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณากำหนดแนวทางการดำเนินการ

มาตรา ๗ เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นชอบแผนการชลประทานตามมาตรา ๖ แล้ว ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ดำเนินการตามภารกิจที่กำหนดไว้ในแผนการชลประทาน หรือดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้สอดคล้องกับแผนการชลประทาน

ในระหว่างดำเนินการตามแผนการชลประทาน หากมีความจำเป็นต้องแก้ไขหรือปรับปรุงแผนการชลประทานให้เสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่เป็นการดำเนินการในรายละเอียดให้สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงที่เปลี่ยนแปลงไป ให้กรมชลประทานดำเนินการได้ หากไม่กระทบหลักการที่กำหนดไว้ในแผนการชลประทาน แต่ให้รายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบด้วย

มาตรา ๘ ในการดำเนินการตามแผนการชลประทาน หากมีความจำเป็นต้องศึกษาหรือสำรวจที่ดินหรือพื้นที่ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจเข้าไปในที่ดินของบุคคลใดเพื่อทำการศึกษาหรือสำรวจและกำหนดแนวเขตชลประทานหรือเขตที่ดินที่ใช้ในการก่อสร้างและการบำรุงรักษาการชลประทาน โดยเจ้าพนักงานต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินทราบล่วงหน้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ในกรณีที่ไม่วางติดต่อกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินได้ ให้ทำเป็นหนังสือปิดประกาศไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ง่าย ณ บริเวณที่ดินนั้นตั้งอยู่ และ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนัน หรือที่ทำการผู้ใหญ่บ้านแห่งท้องถิ่นนั้น เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้ถือว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งที่ดินนั้นได้รับแจ้งเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาสิบห้าวัน นับแต่วันปิดประกาศ หนังสือแจ้งเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินดังกล่าวต้องแจ้งกำหนดวันเวลา และการที่เจ้าพนักงานจะเข้ากระทำการไว้ด้วย

การเข้าไปในเขตที่ดินของบุคคลใดให้กระทำได้ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก และต้องระมัดระวังให้กระทบกระเทือนการใช้ประโยชน์ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นน้อยที่สุด

ในการดำเนินการตามมาตรานี้ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจวางอุปกรณ์ ตัดฟันต้นไม้ ขุดดิน ปักเขตหรือหมุดหลักฐาน และทำเครื่องหมายแนวทางที่ได้สำรวจไว้ได้เท่าที่จำเป็นเพื่อการสำรวจหรือกำหนดแนวเขตชลประทานหรือเขตที่ดินที่ใช้ในการก่อสร้างและการบำรุงรักษาการชลประทาน โดยให้คำนึงถึงการก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินให้น้อยที่สุด

มาตรา ๙ ในการดำเนินการตามแผนการชลประทาน หากมีความจำเป็น ต้องศึกษาหรือสำรวจที่ดินหรือพื้นที่ที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตที่กำหนดโดยกฎหมายอื่น ให้กรมชลประทานดำเนินการตามที่กฎหมายนั้นกำหนดเพื่อให้เจ้าพนักงานเข้าไปศึกษาหรือสำรวจที่ดินหรือพื้นที่ โดยต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตการศึกษาหรือสำรวจด้วย และให้หน่วยงานของรัฐนั้นอำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าพนักงานตามสมควร

มาตรา ๑๐ การเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินหรือพื้นที่ที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของหน่วยงานของรัฐตามกฎหมายอื่น ให้กรมชลประทานดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายนั้นกำหนด ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายไม่ดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมายหรือดำเนินการล่าช้าโดยไม่มีเหตุอันสมควร จนอาจก่อให้เกิดความเสียหายในการดำเนินการตามแผนการชลประทาน และเป็นกรณีที่มีความสำคัญเร่งด่วน ให้กรมชลประทานรายงานต่อรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการ หากคณะรัฐมนตรีมีมติให้ดำเนินการตามแผนการชลประทานต่อไป ให้กรมชลประทานมีอำนาจเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินหรือพื้นที่นั้นได้ก่อนที่หน่วยงานของรัฐจะดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมายหรือตามมติคณะรัฐมนตรีต่อไป

การเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตที่กำหนดโดยกฎหมายอื่น ต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตและรายละเอียดเท่าที่จำเป็นเกี่ยวกับการดำเนินการไว้โดยชัดแจ้ง

มาตรา ๑๑ เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ของเอกชน เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน ถ้ามิได้ตกลงเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

การโอนอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาตามวรรคหนึ่งโดยมิได้มีการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ให้ได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมและค่าอากรแสตมป์

หมวด ๒

ทางน้ำชลประทานและเขตชลประทาน

มาตรา ๑๒ ทางน้ำชลประทานมีสี่ประเภท ดังต่อไปนี้

(๑) ประเภทที่ ๑ ได้แก่ ทางน้ำที่กรมชลประทานจัดให้มีขึ้นเพื่อประโยชน์ในการส่งระบาย กัก หรือกั้นน้ำ เพื่อการชลประทาน

(๒) ประเภทที่ ๒ ได้แก่ ทางน้ำเพื่อการคมนาคมที่กรมชลประทานต้องใช้เพื่อประโยชน์ในการชลประทานเฉพาะภายในเขตชลประทาน

(๓) ประเภทที่ ๓ ได้แก่ ทางน้ำที่สงวนไว้เพื่อใช้ในการชลประทาน

(๔) ประเภทที่ ๔ ได้แก่ ทางน้ำธรรมชาติ รวมตลอดทั้งเขื่อน อ่างเก็บน้ำ ฝาย หรือสิ่งก่อสร้างอื่นใดที่จัดทำขึ้นเพื่อกัก เก็บ หรือกั้นน้ำ เพื่อประโยชน์ในการชลประทาน

เมื่อกรมชลประทานได้ดำเนินโครงการตามที่กำหนดในแผนการชลประทานแล้ว ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้ทางน้ำตามโครงการนั้นเป็นทางน้ำชลประทาน และกำหนดประเภทของทางน้ำชลประทาน ซึ่งต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตทางน้ำชลประทานที่จะกำหนดนั้นแนบท้ายประกาศด้วย

มาตรา ๑๓ เมื่อรัฐมนตรีได้ประกาศทางน้ำชลประทานแล้ว ผู้ใดจะใช้น้ำจากทางน้ำชลประทาน ขุดคลองหรือทางน้ำเชื่อมกับทางน้ำชลประทาน หรือระบายน้ำลงในทางน้ำชลประทาน ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี

ใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้มีอายุไม่เกินห้าปีนับแต่วันออกใบอนุญาต โดยในใบอนุญาตจะกำหนดประเภทของกิจการที่ใช้น้ำไว้ด้วยก็ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาต การยกเว้นการขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต และแบบใบอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตต่ออธิบดีภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบถึงการสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุด

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบแทนใบอนุญาต การออกใบแทนใบอนุญาต และแบบใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๕ ผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานผู้ใดไม่ชำระค่าชลประทานภายในระยะเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวง ต้องชำระเงินเพิ่มอีกกึ่งหนึ่งของค่าชลประทานที่ค้างชำระนั้น

หากผู้ใช้น้ำไม่ชำระค่าชลประทานและเงินเพิ่มภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือเตือนจากเจ้าพนักงาน ให้เจ้าพนักงานมีคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นระยะเวลาไม่เกินสามสิบวัน หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้ว ผู้นั้นยังไม่ชำระค่าชลประทานและเงินเพิ่มอีก ให้เจ้าพนักงานมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา ๑๖ ให้อธิบดีประกาศกำหนดเขตชลประทานเพื่อให้ทราบพื้นที่ที่จะได้รับประโยชน์จากการชลประทาน โดยแสดงแผนที่แนวเขตชลประทาน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

หมวด ๓
การบริหารจัดการ

มาตรา ๑๗ ในการบริหารจัดการเขตชลประทานของกรมชลประทาน ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการบริหารจัดการเขตชลประทาน” ประกอบด้วยอธิบดีกรมชลประทานเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกรมเจ้าท่า ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำ ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผู้แทนการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ผู้อำนวยการสำนักงานชลประทานซึ่งอธิบดีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินสี่คน และผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานซึ่งอธิบดีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินสี่คน เป็นกรรมการ

ให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยาเป็นกรรมการและเลขานุการ การแต่งตั้งผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน ให้คณะกรรมการบริหารจัดการเขตชลประทานประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๑๘ คณะกรรมการบริหารจัดการเขตชลประทานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายการพัฒนา การบริหารจัดการ และการบำรุงรักษาทางน้ำชลประทาน

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการจัดสรรน้ำ การควบคุมการใช้น้ำ ให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนา การบริหารจัดการ และการบำรุงรักษาทางน้ำชลประทาน

(๓) ติดตาม ดูแล ประสาน สนับสนุน และเร่งรัดการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๔) ประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายการพัฒนา การบริหารจัดการ และการบำรุงรักษาทางน้ำชลประทาน

(๕) ส่งเสริมความเข้าใจร่วมกันในระหว่างผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ทางน้ำชลประทานอย่างมีประสิทธิภาพ

(๖) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย

(๗) ดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน

มาตรา ๑๙ การประชุมของคณะกรรมการบริหารจัดการเขตชลประทานต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการบริหารจัดการเขตชลประทาน ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

การประชุมคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๐ ในการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานประเภทที่ ๑ หรือประเภทที่ ๒ ถ้ากรมชลประทานเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตชลประทานมีความพร้อมจะดำเนินการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานนั้น กรมชลประทานอาจมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นผู้มีอำนาจบริหารจัดการทางน้ำชลประทาน

การมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจบริหารจัดการเพียงใดนั้น ให้เป็นไปตามบันทึกความตกลงระหว่างกรมชลประทานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่ทางน้ำชลประทานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับมอบหมายให้เป็นผู้มีอำนาจบริหารจัดการเป็นทางน้ำชลประทานที่มีกฎกระทรวงกำหนดให้เรียกเก็บค่าชลประทาน ถ้าบันทึกความตกลงตามมาตรา ๒๐ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้เรียกเก็บค่าชลประทานก็ให้เรียกเก็บได้ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

ค่าชลประทานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเรียกเก็บได้ ให้นำส่งกองทุนตามจำนวนที่ได้ตกลงกันไว้ และส่วนที่เหลือให้ตกเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๒๒ ให้กรมชลประทานมีหน้าที่ช่วยเหลือการดำเนินการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าปรากฏว่าการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางน้ำชลประทาน ให้อธิบดีแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นระงับการกระทำหรือแก้ไขการดำเนินการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางน้ำชลประทานดังกล่าว

ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ดำเนินการตามที่อธิบดีแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้บันทึกความตกลงที่ทำขึ้นตามมาตรา ๒๐ เป็นอันสิ้นสุดนับแต่วันที่อธิบดีทราบถึงการไม่ดำเนินการดังกล่าว ในกรณีนี้ ให้อธิบดีมีหนังสือแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นทราบด้วย

มาตรา ๒๓ ผู้ใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานในเขตชลประทานเดียวกันอาจรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการบำรุงรักษาทางน้ำชลประทานโดยมาขอจดทะเบียนเป็นองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานต่อกรมชลประทาน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจดทะเบียน ให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๔ ในการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานประเภทที่ ๑ หรือประเภทที่ ๒ ถ้ากรมชลประทานเห็นว่าองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานที่อยู่ในเขตชลประทานใดมีความพร้อมจะดำเนินการบริหารจัดการทางน้ำชลประทานนั้น กรมชลประทานอาจมอบหมายให้องค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานนั้น เป็นผู้ที่มีอำนาจบริหารจัดการทางน้ำชลประทาน

การมอบหมายให้องค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานมีอำนาจบริหารจัดการเพียงใดนั้น ให้เป็นไปตามบันทึกความตกลงระหว่างกรมชลประทานกับองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๒ มาใช้บังคับแก่การบริหารจัดการทางน้ำชลประทาน ตามมาตรานี้ด้วย โดยอนุโลม

มาตรา ๒๕ เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนการบริหารจัดการและการบำรุงรักษาทางน้ำชลประทาน องค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานอาจอกระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อบังคับใช้กับสมาชิกขององค์กรผู้ใช้น้ำชลประทานได้ ทั้งนี้ ระเบียบหรือข้อบังคับดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารจัดการเขตชลประทาน

หมวด ๔

กองทุนเพื่อการชลประทาน

มาตรา ๒๖ ให้จัดตั้ง “กองทุนเพื่อการชลประทาน” ขึ้นในกรมชลประทาน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการและบำรุงรักษาทางน้ำชลประทาน โดยให้กองทุนประกอบด้วย

- (๑) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับโอนตามมาตรา ๖๐
 - (๒) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
 - (๓) ค่าชลประทาน ค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน และเงินเพิ่มตามพระราชบัญญัตินี้
 - (๔) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้
 - (๕) ดอกผลหรือผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน
- เงินและทรัพย์สินของกองทุนไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๒๗ เงินและทรัพย์สินของกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการ ดังต่อไปนี้

- (๑) สนับสนุนและส่งเสริมการสร้างจิตสำนึก ฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ในการบริหารจัดการและบำรุงรักษาทางน้ำชลประทานให้แก่ประชาชน
- (๒) สนับสนุนการบริหารจัดการและการบำรุงรักษาทางน้ำชลประทานขององค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน
- (๓) พัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการน้ำและการจัดเก็บค่าชลประทาน
- (๔) การบริหารจัดการกองทุน

มาตรา ๒๘ การบริหารจัดการกองทุน การรับและจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจัดหาประโยชน์ของกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๒๙ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี ให้กรมชลประทานจัดทำงบการเงินและบัญชีส่งสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือผู้ซึ่งสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นชอบเป็นผู้สอบบัญชีและประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของกองทุน

รายงานการสอบบัญชีตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีเสนอรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรี และให้คณะรัฐมนตรีทำรายงานเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาต่อไป

หมวด ๕

การจัดการเขตชลประทานและทางน้ำชลประทาน

มาตรา ๓๐ เมื่อได้ประกาศกำหนดเขตชลประทานตามมาตรา ๑๖ แล้ว ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือใช้ประโยชน์ในที่ดินของบุคคลใดในเขตชลประทาน เป็นการชั่วคราวเพื่อดำเนินการที่จำเป็นเกี่ยวกับการชลประทาน

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินจำเป็นต้องป้องกันหรือแก้ไขอันตรายที่อาจเกิดขึ้นแก่การชลประทาน ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจใช้ที่ดินหรือทรัพย์สินของบุคคลใดเพื่อก่อสร้าง หรือติดตั้งอุปกรณ์เพื่อระบายน้ำหรือกักเก็บน้ำเป็นการชั่วคราว หรือกระทำการอื่นใดในที่ดินที่ใกล้เคียงหรือบริเวณที่อาจเกิดอันตรายแก่การชลประทานได้เท่าที่จำเป็น ไม่ว่าที่ดินนั้นจะอยู่ในเขตชลประทานหรือนอกเขตชลประทาน

การดำเนินการของเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานดำเนินการได้โดยไม่ต้องแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินทราบล่วงหน้า

มาตรา ๓๒ ในการดำเนินการเพื่อจัดการทางน้ำชลประทานให้มีปริมาณน้ำเพียงพอและมีคุณภาพที่เหมาะสม ถ้าจำเป็นต้องเททิ้งมูลดิน ให้เจ้าพนักงานเททิ้งมูลดินในที่ดินที่ใกล้เคียงได้

มาตรา ๓๓ ในการดำเนินการตามมาตรา ๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๒ ถ้าได้กระทำการให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมประโยชน์ต่อที่ดินหรือทรัพย์สินนั้น กรมชลประทานต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือทรัพย์สิน หรือผู้ทรงสิทธิอื่น ทั้งนี้ เงินค่าสินไหมทดแทนให้คำนวณจากความเสียหายอย่างเป็นธรรม โดยคำนึงถึงค่าขาดประโยชน์จากการใช้สอยที่ดินหรือทรัพย์สินดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีประกาศกำหนด

เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือทรัพย์สิน หรือผู้ทรงสิทธิ มีสิทธิอุทธรณ์จำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนต่อรัฐมนตรีภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทน และให้รัฐมนตรีพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำอุทธรณ์ ถ้าพิจารณาไม่เสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวให้ถือว่าเห็นด้วยกับคำอุทธรณ์

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๓๔ เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน ให้อธิบดีมีอำนาจออกประกาศดังต่อไปนี้

(๑) ปิด กั้น หรือเปิดน้ำในทางน้ำชลประทาน

(๒) ขุด ลอก ซ่อม หรือตัดแปลงแก้ไขทางน้ำชลประทาน หรือจัดให้มีสิ่งก่อสร้างขึ้นในทางน้ำชลประทาน

(๓) ห้าม หรือกำหนดเงื่อนไขในการใช้เรือ แพ การใช้น้ำ การระบายน้ำ หรือการอื่นในทางน้ำชลประทาน ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อการบำรุงรักษาทางน้ำชลประทาน

ประกาศของอธิบดีให้ปิดไว้ ณ บริเวณที่ดินนั้นตั้งอยู่ และ ณ สำนักงานเขตที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนัน หรือที่ทำการผู้ใหญ่บ้านแห่งท้องที่นั้นล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เว้นแต่กรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งการให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้โดยไม่ต้องออกประกาศล่วงหน้า

มาตรา ๓๕ เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) สั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ได้รับประโยชน์จากการชลประทานเปิดสิ่งที่ปิดกั้นน้ำไว้ เพื่อให้ไหลไปสู่ที่ดินใกล้เคียงหรือปลายทาง

(๒) สั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ได้รับประโยชน์จากการชลประทานภายในบริเวณที่จะได้รับน้ำนั้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดภายในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อกักน้ำนั้นไว้ไม่ให้ไหลไปเสียเปล่าจนเป็นเหตุให้ที่ดินข้างเคียงไม่ได้รับน้ำตามที่ควร

(๓) สั่งเป็นหนังสือห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ได้รับประโยชน์จากการชลประทานใช้น้ำจากทางน้ำชลประทาน เมื่อเห็นว่าจะจะเป็นเหตุที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ได้รับประโยชน์จากการชลประทานไม่ดำเนินการตามคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานจัดการเปิดหรือปิดสิ่งที่ปิดกั้นน้ำหรือกักน้ำนั้นได้ ทั้งนี้ โดยต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ได้รับประโยชน์จากการชลประทานเกินสมควร

มาตรา ๓๖ ในกรณีที่กรมชลประทานได้ดำเนินการจัดส่งน้ำทางท่อหรือสิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อการระบายน้ำ ให้กรมชลประทานมีอำนาจดำเนินการวางท่อหรือสิ่งที่สร้างขึ้นนั้นไปบน ใต้ หรือเหนือพื้นดินของบุคคลใด โดยต้องจ่ายค่าทดแทนในการใช้ที่ดินให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือทรัพย์สินหรือผู้ทรงสิทธิอื่น และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๓ มาใช้บังคับ โดยอนุโลม

มาตรา ๓๗ ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องบรรเทาหรือแก้ไขสถานการณ์ การขาดแคลนน้ำเพื่อการชลประทานหรืออุทกภัยร้ายแรงในพื้นที่ใด หรือเพื่อการรักษาหรือฟื้นฟู คุณภาพน้ำในทางน้ำชลประทานหรือแหล่งน้ำสาธารณะใด ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของอธิบดี มีอำนาจออกคำสั่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ให้กรมชลประทานระบายน้ำจากทางน้ำชลประทานเข้าไปในแหล่งน้ำสาธารณะ

(๒) ให้หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบแหล่งน้ำสาธารณะระบายน้ำจากแหล่งน้ำ สาธารณะนั้นเข้าไปในทางน้ำชลประทาน

คำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีระบุชื่อทางน้ำชลประทานและแหล่งน้ำสาธารณะ ที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการ และช่วงเวลาที่จะระบายน้ำให้ชัดเจน

มาตรา ๓๘ ก่อนการระบายน้ำตามมาตรา ๓๗ ให้กรมชลประทานหรือหน่วยงาน ที่ดูแลรับผิดชอบแหล่งน้ำสาธารณะ แล้วแต่กรณี ปิดประกาศคำสั่งดังกล่าวไว้ ณ บริเวณที่ดินนั้น ตั้งอยู่ และ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนัน หรือที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน แห่งท้องที่ที่อยู่ติดกับทางน้ำชลประทานหรือแหล่งน้ำสาธารณะที่มีการระบายน้ำออกมาหรือเข้าไป นั้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบสองชั่วโมง และให้ประกาศแจ้งให้ประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวและพื้นที่ ต่อเนื่องกับพื้นที่นั้นเพื่อทราบล่วงหน้าด้วย

มาตรา ๓๙ ในกรณีที่ประชาชนในพื้นที่ที่อยู่ติดกับทางน้ำชลประทานหรือ แหล่งน้ำสาธารณะที่มีการระบายน้ำออกมาหรือเข้าไปนั้นและประชาชนในพื้นที่ต่อเนื่องกับพื้นที่นั้น ได้รับผลกระทบจากการระบายน้ำตามมาตรา ๓๗ ให้กรมชลประทานจ่ายเงินช่วยเหลือให้แก่ผู้ได้รับ ผลกระทบดังกล่าวตามความเป็นธรรมและภายในระยะเวลาอันสมควร

หมวด ๖

การคุ้มครองทางน้ำชลประทาน

มาตรา ๔๐ ห้ามมิให้เรือ แพ หรือยานพาหนะอื่นเดินในทางน้ำชลประทาน ประเภทที่ ๑ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงาน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาต การยกเว้นการขออนุญาต และ การอนุญาตให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๔๑ ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้าง แก้ไข ต่อเติมสิ่งก่อสร้าง ปลูกปักสิ่งใด ทำการเพาะปลูก หรือทำการประมง รุกกล้า กีดขวาง หรือเป็นอุปสรรคแก่การใช้ประโยชน์จากทางน้ำ ชลประทาน คันคลอง ชานคลอง คลองระบายน้ำ หรือสิ่งก่อสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการชลประทาน หรือกระทำการอันเป็นการกีดขวางทางน้ำชลประทาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาต การยกเว้นการขออนุญาต และ การอนุญาตให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๔๒ ในกรณีที่มีผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าการกระทำความผิดนั้นมีลักษณะเป็นการรुक้ำ กีดขวาง หรือเป็นอุปสรรคแก่การใช้ประโยชน์จากทางน้ำชลประทาน ชานคลอง สิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการชลประทาน นอกจากผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิดหรือบริวารรื้อถอนสิ่งรुक้ำ กีดขวาง หรือเป็นอุปสรรคพันไปเสียจากทางน้ำชลประทาน ชานคลอง สิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการชลประทานภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหรือบริวารฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ปรับทางปกครองไม่เกินห้าพันบาทต่อวันจนกว่าจะมีการปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าพนักงาน

(๒) ดำเนินการหรือจัดให้มีการรื้อถอนสิ่งรुक้ำ กีดขวาง หรือเป็นอุปสรรคดังกล่าวได้เองโดยจะต้องปิดประกาศกำหนดการรื้อถอนไว้ในบริเวณนั้นแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน และให้ผู้กระทำความผิดหรือบริวารร่วมกันเสียค่าใช้จ่ายในการนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้เป็นผู้กระทำหรือมีส่วนร่วมในการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย

ในการดำเนินการรื้อถอนสิ่งรुक้ำ กีดขวาง หรือเป็นอุปสรรคตามวรรคสอง เมื่อเจ้าพนักงานได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่พฤติการณ์แล้ว ผู้กระทำความผิดจะเรียกร้องค่าเสียหายจากเจ้าพนักงานไม่ได้

มาตรา ๔๓ ในกรณีต้นไม้ในที่ดินของผู้ใดรुक้ำหรือทำให้เสียหายแก่ทางน้ำชลประทาน คันคลอง ชานคลอง คลองระบายน้ำ สิ่งก่อสร้างขึ้นหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการชลประทาน ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นตัดหรือนำต้นไม้ขึ้นไปให้พ้นจากการรुक้ำหรือทำให้เสียหายได้ หากผู้นั้นฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานดำเนินการแทน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการรวมถึงค่าเสียหายที่เกิดขึ้นให้ผู้นั้นเป็นผู้รับผิดชอบ

มาตรา ๔๔ ห้ามมิให้ผู้ใดนำหรือปล่อยสัตว์ตามประเภทและจำนวนที่เจ้าพนักงานกำหนดลงไปในทางน้ำชลประทาน หรือเหยียบย่ำคันคลอง ชานคลอง หรือบริเวณสิ่งก่อสร้างอันเกี่ยวกับการชลประทานในบริเวณที่กรมชลประทานได้ประกาศไว้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามมาตรานี้ ให้เจ้าพนักงานปิดประกาศประเภทและจำนวนของสัตว์ไว้ในบริเวณที่ห้าม

มาตรา ๔๕ ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งมูลฝอย ซากสัตว์ ซากพืช เถ้าถ่าน สิ่งปฏิกูลหรือสิ่งอื่นใดลงในทางน้ำชลประทาน

ห้ามมิให้ผู้ใดปล่อยน้ำเสีย สารเคมี หรือสิ่งใดลงในทางน้ำชลประทานหรือลงในแหล่งน้ำอื่นหรือที่ดินที่อาจมีผลกระทบต่อปริมาณหรือคุณภาพของน้ำในทางน้ำชลประทาน และเมื่อกรมชลประทานได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่น้ำในทางน้ำชลประทานแล้ว ให้กรมชลประทานเรียกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจากผู้กระทำความผิด

มาตรา ๔๖ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(๑) กีดขวางหรือทำให้แนวทางหรือเขตที่ดินที่ใช้ในการก่อสร้างและการบำรุงรักษา
การชลประทานที่ได้สำรวจไว้ หรือหมุดหมายแสดงเขตที่ดินที่ใช้ในการก่อสร้างและการบำรุงรักษา
การชลประทานคลาดเคลื่อนหรือสูญหาย

(๒) ปิดหรือเปิดประตูน้ำ เขื่อนระบาย ประตูระบาย ท่อน้ำ ท่อเชื่อม สะพาน
ทางน้ำ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้ประโยชน์ในลักษณะเดียวกันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน หรือใช้เรือ
แพ หรือยานพาหนะอื่นที่เจ้าพนักงานประกาศห้ามในบริเวณท่านบหรือประตูระบาย

(๓) ทำให้เสียหายแก่คันคลอง ขานคลอง หมุดระดับหลักฐาน คลองส่งน้ำ
คลองระบายน้ำ คูส่งน้ำ ท่อส่งน้ำ หรือสิ่งก่อสร้างขึ้นเพื่อใช้แก่การชลประทาน

(๔) ทำการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือรื้อถอนบรรดาสสิ่งก่อสร้างอันเกี่ยวกับการ
การชลประทาน

มาตรา ๔๗ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดเครื่องมือและวิธีการ
จับสัตว์น้ำ ตลอดจนเขตห้ามจับสัตว์น้ำในทางน้ำชลประทานเพื่อป้องกันความเสียหายแก่
การชลประทาน

มาตรา ๔๘ ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในท้องที่ที่อยู่ในเขตชลประทาน มีหน้าที่ดูแลรักษาคันคลองและทางน้ำชลประทานอันอยู่ใน
เขตท้องที่หรือเขตพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

หมวด ๗

เจ้าพนักงาน

มาตรา ๔๙ ในเขตชลประทาน ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการ
เกี่ยวกับการชลประทานตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ เก็บค่าชลประทานและค่าบำรุง
ทางน้ำชลประทาน มีคำสั่งอนุญาต หรือสั่งให้บุคคลใดปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

เจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องใดจะมีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติงาน
ตามพระราชบัญญัตินี้ในขอบเขตเพียงใดให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๕๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เจ้าพนักงานแสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง
บัตรประจำตัวตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีประกาศกำหนด

หมวด ๘

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๑ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๓ หรือฝ่าฝืนมาตรา ๔๕ วรรคสอง
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๒ ผู้ใช้น้ำในระหว่างถูกพักใช้ใบอนุญาตตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๕
วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๕๓ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศที่กำหนดตามมาตรา ๓๔ (๓)
หรือคำสั่งตามมาตรา ๓๕ หรือฝ่าฝืนมาตรา ๔๐ หรือคำสั่งตามมาตรา ๔๓ หรือฝ่าฝืนมาตรา ๔๕
วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๖ (๑) หรือ (๒) หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงซึ่งออกตามมาตรา ๔๗
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนมาตรา ๔๖ (๒) เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น
หรือแก่ทรัพย์สินของทางราชการ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๑ หรือมาตรา ๔๖ (๓) หรือ (๔) ต้องระวางโทษ
จำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๔ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา ๕๖ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้มีโทษปรับสถานเดียว หรือ
เป็นความผิดที่มีโทษปรับหรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบที่อธิบดีแต่งตั้ง
ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน พนักงานอัยการ และพนักงานสอบสวน มีอำนาจ
เปรียบเทียบได้

เมื่อผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลา
ที่คณะกรรมการเปรียบเทียบกำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๗ บรรดาทางน้ำชลประทานและการกำหนดประเภทของทางน้ำ
ชลประทานที่ได้ประกาศกำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕
ให้ถือว่าเป็นทางน้ำชลประทานและประเภททางน้ำชลประทานตามพระราชบัญญัตินี้

ทางน้ำชลประทานใดไม่มีแผนที่แสดงแนวเขตทางน้ำชลประทาน ให้กรมชลประทาน
จัดทำแผนที่แสดงแนวเขตทางน้ำชลประทานให้ครบถ้วนภายในห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้
ใช้บังคับ

มาตรา ๕๘ ทางน้ำชลประทานใดที่มีการเรียกเก็บค่าชลประทานตาม
พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ให้ยังคงมีการเรียกเก็บค่าชลประทาน
ตามอัตราเดิมจนกว่าจะมีการออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าชลประทานที่จะเรียกเก็บจากผู้ใช้น้ำ
ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๙ ให้นำช่างชลประทานและเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติ
การชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ เป็นเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖๐ ให้โอนบรรดาทรัพย์สิน สิทธิ และหนี้สินของทุนหมุนเวียน
เพื่อการชลประทานตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ไปเป็น
ของกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖๑ บรรดาใบอนุญาตหรือการอนุญาตใด ๆ ที่ได้ให้ไว้ตามพระราชบัญญัติ
การชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้
ใช้บังคับให้คงใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะสิ้นอายุหรือถูกเพิกถอน

มาตรา ๖๒ บรรดาคำขอรับใบอนุญาตและคำขออนุญาตที่ได้ยื่นไว้ตาม
พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
ให้ถือว่าเป็นคำขอรับใบอนุญาตและคำขออนุญาตที่ได้ยื่นไว้ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ดำเนินการ
เกี่ยวกับคำขอรับใบอนุญาตและคำขออนุญาตดังกล่าวต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่คำขอรับ
ใบอนุญาตตามมาตรา ๑๓ เบื้อง แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๗

มาตรา ๖๓ บรรดากฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตาม
พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่
พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้
จนกว่าจะมีกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียม

(๑) ค่าชลประทาน

(ก) ทำนามากกว่าร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่	ไร่ละ	๒๕ บาท/ปี
(ข) เกษตรกรรมอื่นนอกจาก (ก)	ลูกบาศก์เมตรละ	๕ บาท
(ค) กิจกรรมอื่นนอกจาก (ก) และ (ข)	ลูกบาศก์เมตรละ	๕ บาท

(๒) ค่าบำรุงทางน้ำชลประทาน

(ก) เรือ	ครั้งละ	๗ บาท/ความยาว ๑ เมตร ของเรือ
(ข) แพ	ครั้งละ	๑ บาท/ความยาว ๑ เมตร ของแพ
(ค) ยานพาหนะอื่น	ครั้งละ	๗ บาท/ความยาว ๑ เมตร ของยานพาหนะ

(๓) ใบอนุญาตตามมาตรา ๑๓

ฉบับละ ๒๐๐ บาท

(๔) หนังสืออนุญาตตามมาตรา ๔๑

ฉบับละ ๒๐๐ บาท

(๕) ใบแทนใบอนุญาต

ฉบับละ ๑๐๐ บาท